ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 17ης Φεβρουαρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-11/10,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Ιανουαρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Staatssecretaris van Financiën

κατά

Marishipping and Transport BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-J. Kasel (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, E. Levits και M. Berger, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. M. Wissels και B. Koopman,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. van Beek και τη L. Bouyon,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του πρώτου μέρους, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, της Συνδυασμένης Ονοματολογίας του Κοινού Δασμολογίου που αποτελεί το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία

και το κοινό δασμολόγιο (ΕΕ L 256, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, αντιστοίχως, από τους κανονισμούς (ΕΚ) 2031/2001 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2001 (ΕΕ L 279, σ. 1), και 1832/2002 της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2002 (ΕΕ L 290, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2658/87).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Staatssecretaris van Financiën και της Marishipping and Transport BV (στο εξής: Marishipping), εταιρίας εδρεύουσας στις Κάτω Χώρες, όσον αφορά το ζήτημα αν η δασμολογική ατέλεια που χορηγείται για τα φαρμακευτικά προϊόντα εφαρμόζεται αποκλειστικά στα προϊόντα που αποτελούνται από φαρμακευτικές ουσίες σε καθαρή μορφή ή αν εφαρμόζεται επίσης και σε προϊόντα στα οποία έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87, το οποίο περιέχει τους κανόνες που ισχύουν για τη δασμολογική ατέλεια που χορηγείται στα φαρμακευτικά προϊόντα τα οποία εμπίπτουν σε ορισμένες κατηγορίες, προβλέπει τα εξής:

«Η απαλλαγή από τους δασμούς χορηγείται για τις φαρμακευτικές ουσίες των παρακάτω κατηγοριών:

i) τις φαρμακευτικές ουσίες που καλύπτονται από τους αριθμούς CAS RN (Chemical Abstracts Service Registry Numbers) και από τις διεθνείς κοινές ονομασίες (ΔΚΟ) που αναφέρονται στο παράρτημα 3».

4 Το πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 2, στοιχείο i, του παραρτήματος Ι του κανονισμού 2658/87 ορίζει τα εξής:

«Ειδικές περιπτώσεις:

i) οι ΔΚΟ καλύπτουν μόνο τις ουσίες που περιγράφονται στους συνιστώμενους και προτεινόμενους καταλόγους των ΔΚΟ που δημοσιεύονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ). Όταν ο αριθμός των ουσιών οι οποίες καλύπτονται από μία ΔΚΟ είναι κατώτερος του αριθμού των ουσιών που καλύπτονται από έναν αριθμό CAS RN, απαλλαγής απολαύουν μόνο οι ουσίες που καλύπτονται από ΔΚΟ».

5 Στον κατάλογο των φαρμακευτικών ουσιών που τυγχάνουν δασμολογικής ατέλειας περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η χιτοζάνη (polyglusam).

6 Τόσο η χιτοζάνη όσο και το ασκορβικό οξύ διαθέτουν, αντιστοίχως, από μία διεθνή κοινή ονομασία και από έναν αριθμό CAS.

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Κατά τα έτη 2002 και 2003, η Marishipping υπέβαλε διάφορες διασαφήσεις για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία ενός προϊόντος που περιγραφόταν σε αυτές ως «απορροφητική σκόνη» (στο εξής: εμπόρευμα). Το εμπόρευμα διασαφήθηκε ως υπαγόμενο στη δασμολογική κλάση 3913 90 80 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας. Για την εισαγωγή εμπορευμάτων της κλάσεως αυτής ίσχυαν το 2002 και το 2003 δασμοί

της τάξεως του 7,6 % και 7,1 % αντιστοίχως. Στις διασαφήσεις της, η Marishipping επικαλείτο δασμολογική ατέλεια ως προς το ως άνω εμπόρευμα και παρέπεμπε συναφώς στο παράρτημα Ι του κανονισμού 2658/87.

8 Μετά από έλεγχο του εμπορεύματος, ο επιθεωρητής τελωνείων έκρινε ότι τούτο, αποτελούμενο κατά 96 % από χιτοζάνη, κατά 3 % από ασκορβικό οξύ και κατά 1 % από τρυγικό οξύ, δεν μπορούσε να τύχει απαλλαγής. Εκτίμησε ότι η απαλλαγή από τους δασμούς που προβλέπεται για τη χιτοζάνη ισχύει μόνο για την ουσία αυτή στην καθαρή της μορφή και δεν ισχύει για εμπόρευμα όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη. Κατά συνέπεια, επέβαλε εκ των υστέρων δασμούς για τις εν λόγω εισαγωγές.

9 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, οι λοιπές ουσίες που περιέχονται στο εμπόρευμα, ήτοι το ασκορβικό οξύ και το τρυγικό οξύ, προστατεύουν τη χιτοζάνη από την οξείδωση και έχουν προστεθεί σε αυτή για να επιμηκύνουν τον χρόνο συντηρήσεώς της. Τα δύο αυτά οξέα δεν επηρεάζουν τη δράση της χιτοζάνης. Ο χρόνος συντηρήσεως της εν λόγω ουσίας σε καθαρή μορφή μπορεί επίσης να επιμηκυνθεί με συσκευασία της εν κενώ. Το εμπόρευμα προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως το κύριο συστατικό για την παρασκευή προϊόντος που πωλείται ως προϊόν αδυνατίσματος.

10 Το Rechtbank te Haarlem, το οποίο εκδίκασε σε πρώτο βαθμό την προσφυγή της Marishipping κατά των πράξεων επιβολής δασμών που είχε εκδώσει ο επιθεωρητής τελωνείων, έκρινε την προσφυγή ως αβάσιμη. Κατόπιν εφέσεως που άσκησε η ως άνω εταιρία ενώπιον του Gerechtshof te Amsterdam, τούτο έκρινε, με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, ότι η προσθήκη πολύ μικρών ποσοτήτων ασκορβικού και τρυγικού οξέος για την καλύτερη συντήρηση της κύριας ουσίας δεν εμπόδιζε την εφαρμογή της ατέλειας που χορηγείται για τα φαρμακευτικά προϊόντα. Συνεπώς, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εξαφάνισε την εν λόγω απόφαση και ακύρωσε τις πράξεις επιβολής δασμών που είχαν κοινοποιηθεί στη Marishipping.

11 Με την αίτηση αναιρέσεως, ο Staatssecretaris van Financiën υποστηρίζει ότι οι εφαρμοστέες διατάξεις του παραρτήματος Ι του κανονισμού 2658/87 δεν επιτρέπουν να χορηγείται η προβλεπόμενη σε αυτές ατέλεια για φαρμακευτικό προϊόν το οποίο αποτελείται από βασική φαρμακευτική ουσία στην οποία έχουν προστεθεί και άλλες φαρμακευτικές ουσίες, ανεξάρτητα από την αναλογία των πρόσθετων ουσιών.

12 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι εν λόγω εφαρμοστέες διατάξεις δεν προβλέπουν ρητώς ότι, για να τύχουν της απαλλαγής από τους δασμούς την οποία προβλέπει το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87, οι ουσίες περί των οποίων πρόκειται πρέπει να είναι σε καθαρή μορφή. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, και ειδικότερα της σκέψεως 13 της αποφάσεως της 18ης Μαρτίου 1986, 58/85, Ethicon (Συλλογή 1986, σ. 1131), διερωτάται αν είναι δυνατή η προσθήκη στη δραστική φαρμακευτική ουσία και άλλων ουσιών και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποια είναι τα όρια που πρέπει να τηρούνται ώστε το εμπόρευμα να εξακολουθήσει να τυγχάνει απαλλαγής από τους δασμούς.

13 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Hoge Raad der Nederlanden αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Περιορίζεται η απαλλαγή από τελωνειακούς δασμούς για τις φαρμακευτικές ουσίες στις οποίες αναφέρεται το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 […], πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, […] Γ, σημείο 1, στοιχείο i, σε συνδυασμό με τον κατάλογο φαρμακευτικών ουσιών που περιλαμβάνεται στο τρίτο μέρος (παραρτήματα), τμήμα ΙΙ, παράρτημα 3, στις κατονομαζόμενες (χημικές) ουσίες στην καθαρή τους μορφή;

2) Αν στην αναγραφόμενη φαρμακευτική ουσία δύνανται να προστεθούν και άλλες ουσίες, ποια είναι τα όρια που πρέπει να ισχύουν συναφώς;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

14 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του παραρτήματος Ι του κανονισμού 2658/87 έχει την έννοια ότι φαρμακευτική ουσία περιλαμβανόμενη στον κατάλογο των ουσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα 3 του τρίτου μέρους του ως άνω παραρτήματος Ι, στην οποία έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών, ιδίως φαρμακευτικών, εξακολουθεί να τυγχάνει της απαλλαγής από τους δασμούς που θα ίσχυε αν η ουσία αυτή ήταν σε καθαρή μορφή.

15 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι ούτε το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87, ούτε το παράρτημα 3 του τρίτου μέρους του ως άνω παραρτήματος Ι προβλέπει ρητώς ότι, για να τύχουν της δασμολογικής ατέλειας που εφαρμόζεται στα φαρμακευτικά προϊόντα του εν λόγω παραρτήματος 3, τα προϊόντα αυτά πρέπει να είναι σε καθαρή μορφή.

16 Πρέπει εντούτοις να διευκρινιστεί ότι η διάταξη που προβλέπει την εφαρμογή δασμολογικής ατέλειας αποτελεί εξαίρεση από την αρχή ότι τα προϊόντα που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπόκεινται κατά κανόνα σε τελωνειακούς δασμούς και επομένως, ως διάταξη που εισάγει παρέκκλιση, πρέπει να ερμηνεύεται στενά.

17 Συνεπώς, εφόσον δεν υπάρχει ρητή ένδειξη ή στοιχείο που να επιτρέπει να συναχθεί ότι ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να τυγχάνουν απαλλαγής από τους δασμούς οι φαρμακευτικές ουσίες του εν λόγω παραρτήματος 3 οι οποίες, εξαιρουμένης της περιπτώσεως κατά την οποία περιέχουν κατάλοιπα ξένων ουσιών, δεν παρουσιάζονται σε καθαρή μορφή, ο κανονισμός 2658/87 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τυγχάνουν της απαλλαγής αυτής οι φαρμακευτικές ουσίες στις οποίες έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών.

18 Ως τέτοια κατάλοιπα δεν μπορούν να θεωρηθούν ουσίες, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, οι οποίες έχουν προστεθεί σε διάφορες ποσότητες στη βασική ουσία και δεν αποτελούν, αυτές καθ' εαυτές, τμήμα της ουσίας αυτής ή του προϊόντος από το οποίο αυτή έχει ληφθεί.

19 Εξ αυτού συνάγεται ότι ο κανονισμός 2658/87 έχει την έννοια ότι εμπόρευμα όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, που αποτελείται από βασική φαρμακευτική ουσία, εν προκειμένω τη χιτοζάνη, στην οποία έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών (φαρμακευτικών) δεν μπορεί να τύχει της προβλεπόμενης από τον εν λόγω κανονισμό απαλλαγής από τους δασμούς.

20 Πρέπει να διευκρινιστεί, καταρχάς, ότι η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται, όπως επισήμανε ιδίως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από τις οδηγίες για τη χρήση των ΔΚΟ σε ό,τι αφορά τις φαρμακευτικές ουσίες. Πράγματι, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές, οι ΔΚΟ επιλέγονται, καταρχήν, για μεμονωμένες ουσίες, σαφώς προσδιορισμένες, οι οποίες μπορούν να δηλωθούν κατά τρόπο αναμφίβολο με χημική ονομασία (ή τύπο), δεδομένου ότι αποτελεί αρχή του προγράμματος ΔΚΟ να μη δίνονται ονομασίες σε μείγματα ουσιών.

21 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η ΔΚΟ που έχει απονεμηθεί στη χιτοζάνη δεν καλύπτει το εν λόγω εμπόρευμα, δεδομένου ότι αυτό περιέχει υπερβολικά μεγάλο ποσοστό άλλων ουσιών.

22 Ως προς τους αριθμούς CAS στους οποίους αναφέρεται περαιτέρω το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87, πρέπει να διευκρινιστεί ότι είναι επίσης αδιαμφισβήτητο, όπως επισήμαναν η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ότι τόσο η χιτοζάνη (CAS 9012-76-4), όσο και το ασκορβικό (CAS 5081-7) και το τρυγικό οξύ (CAS 8769-4), διαθέτουν από έναν ατομικό αριθμό ταυτοποίησης CAS και ότι το μίγμα των ουσιών αυτών δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί με ένα μόνο αριθμό CAS.

23 Περαιτέρω, η ερμηνεία που δίδεται με τη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως είναι σύμφωνη προς την αρχή ότι οι διατάξεις περί αναστολής δασμών και περί δασμολογικών ατελειών πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ασφάλειας δικαίου και να συνεκτιμούν τις δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι εθνικές τελωνειακές αρχές λόγω των πολλαπλών και πολύπλοκων καθηκόντων που πρέπει να εκπληρώσουν (βλ., επ αυτού, προπαρατεθείσα απόφαση Ethicon, σκέψη 12, και απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 1998, C-247/97, Schoonbroodt, Συλλογή 1998, σ. I-8095, σκέψη 23).

24 Πράγματι, μολονότι η επιταγή, σύμφωνα με την οποία οι φαρμακευτικές ουσίες, προκειμένου να τύχουν της απαλλαγής από τους δασμούς την οποία προβλέπει το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87, πρέπει να παρουσιάζονται καταρχήν σε καθαρή μορφή, ασφαλώς δεν απαλλάσσει τις τελωνειακές αρχές από την υποχρέωση να προβαίνουν, όπου αρμόζει, στη χημική ανάλυση ενός δείγματος του εισαγόμενου εμπορεύματος, εντούτοις, κατά την ανάλυση αυτή, οι εν λόγω αρχές μπορούν να διερευνήσουν μόνο αν το ως άνω εμπόρευμα αποτελείται πράγματι αποκλειστικά από ουσία η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο των φαρμακευτικών ουσιών που τυγχάνουν της εν λόγω απαλλαγής, χωρίς να υποχρεούνται να ταυτοποιήσουν τις άλλες ουσίες που περιέχονται στο ως άνω εμπόρευμα ούτε να προσδιορίσουν το ποσοστό των ουσιών αυτών στη σύνθεση του εμπορεύματος.

25 Τέλος, η εν λόγω ερμηνεία είναι η πλέον κατάλληλη για την εξασφάλιση ομοιόμορφης εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού 2658/87, καθόσον καταλείπει περιορισμένο μόνο περιθώριο εκτιμήσεως στις εθνικές τελωνειακές αρχές προκειμένου να κρίνουν αν μια φαρμακευτική ουσία είναι ή όχι σε καθαρή μορφή.

26 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού 2658/87 έχει την έννοια ότι φαρμακευτική ουσία περιλαμβανόμενη στον κατάλογο των ουσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα 3 του τρίτου μέρους του ως άνω παραρτήματος Ι, στην οποία έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών, ιδίως φαρμακευτικών, παύει να τυγχάνει της απαλλαγής από τους δασμούς που θα ίσχυε αν η ουσία αυτή ήταν σε καθαρή μορφή.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

27 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το παράρτημα Ι, πρώτο μέρος, τίτλος ΙΙ, Γ, σημείο 1, στοιχείο i, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο, όπως έχει τροποποιηθεί, αντιστοίχως, από τους κανονισμούς (ΕΚ) 2031/2001 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2001, και 1832/2002 της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2002, έχει την έννοια ότι φαρμακευτική ουσία περιλαμβανόμενη στον κατάλογο των ουσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα 3 του τρίτου μέρους του ως άνω παραρτήματος Ι, στην οποία έχει γίνει προσθήκη άλλων ουσιών, ιδίως φαρμακευτικών, παύει να τυγχάνει της απαλλαγής από τους δασμούς που θα ίσχυε αν η ουσία αυτή ήταν σε καθαρή μορφή.

(υπογραφές)